

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1. สภาพและปัญหาของชาวเขาในประเทศไทย

ปัจจุบันชาวเขาที่อาศัยอยู่ในป่าลึกและบนภูเขาสูงแถบภาคเหนือและภาคกลางของประเทศไทย โดยเฉพาะชายแดนที่ติดต่อกับประเทศไทย พม่า และลาว มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ "500,000 คน"¹ ชาวเขาเหล่านี้มีอาชีพทำไร่เลื่อนลอยและปลูกฝิ่น แต่ละเผ่ามีภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแตกต่างจากชาวไทยทั่วไป สภาพดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1.1 ปัญหาการใช้ที่ดิน ชาวเขาทุกเผ่าประกอบอาชีพด้วยวิธีสับเปื้อนโยกย้ายที่ทำกาเพาะปลูก โคนป่าคงเดิมเก่าหรือป่าขึ้นใหม่ให้ราบแล้วปล่อยให้แห้ง จึงเผาทิ้งและลงมือทำการเพาะปลูก ลักษณะการใช้ที่ดินเช่นนี้ทำให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรธรรมชาติของประเทศเป็นอันมาก เพราะเป็นการทำลายป่า ทุนน้ำ และลำธารให้หมดสิ้นไปทีละน้อย

1.2 ปัญหาการปลูกฝิ่น เป็นที่ทราบกันดีว่าฝิ่นเป็นยาเสพติดให้โทษที่ร้ายแรง ชาวเขาส่วนใหญ่ปลูกฝิ่นเพื่อหาเงินเลี้ยงชีพ จึงทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ประเทศไทยอย่างมาก

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศชาติ เนื่องจากชาวเขาส่วนใหญ่ยังถือคนว่าไม่ใช่พลเมืองของประเทศหนึ่งประเทศใดโดยเฉพาะ ชาวกาการบิ

---

¹กรมประชาสงเคราะห์, นโยบายการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา (อัครสำเนา)

เห็นิวทางศาสนา และไม่คอยได้รับการศึกษา "จึงอาจตกเป็นเหยื่อการโฆษณาชวนเชื่อ ถูกยุยงให้เป็นเครื่องมือของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ กระจ่างกระเดื่อง และเป็นศัตรูกับคนไทยกลุ่มใหญ่ได้ ทั้งนี้เกิดจากความไม่เข้าใจกันเนื่องจากภาษา วัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม และเศรษฐกิจแตกต่างกับคนไทยกลุ่มใหญ่"²

จากปัญหามางประการดังกล่าว จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาที่อยู่ในประเทศไทย เพื่อแก้ไขปัญหาค้นคว้า รับคว้น กรมประชาสงเคราะห์ได้ดำเนินการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาหลายด้านด้วยกัน เช่น การเกษตร การอนามัย การชาวเขาสัมพันธ์ การวิจัยชาวเขา และที่สำคัญคือทางด้านการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาค้นคว้า เป็นอันมาก

2. นโยบายการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาด้านการศึกษา

กรมประชาสงเคราะห์ได้วางแนวนโยบายการพัฒนาศึกษาของชาวเขาไว้ดังนี้

2.1 จะส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาชาวเขาทั้งในขั้นประถมศึกษา และคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และ ฉบับที่ 4

2.2 จะร่วมมือและประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ กรมการปกครอง องค์การบริหารส่วนจังหวัด และคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุตสาหกรรม ในการพัฒนาการศึกษาชาวเขาใหม่บรรลุผลดีตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.3 จะส่งเสริมและสนับสนุนความเสมอภาคในการศึกษา เพื่อให้ครอบครัวชาวเขาได้มีโอกาสได้รับการศึกษาตามความจำเป็น และความเหมาะสมโดยทั่วถึงกันดังนี้

ก. โรงเรียนชั่วคราว จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีโรงเรียน

²ขจิตภัย มุขหัตถ์, ชาวเขา (กรุงเทพมหานคร: แพรวพินิจ, 2518), หน้า 307.

ชั่วคราวขึ้นในเขตพื้นที่เพื่อสอนหนังสือให้แก่ชาวเขาเป็นการชั่วคราวไปพลาง
ก่อน ก่อนที่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาถาวร ในการนี้จะจัดให้มี
การฝึกอบรมครูช่วยสอน เพื่อปฏิบัติจนสอนหนังสือแก่ชาวเขาในโรงเรียน
ชั่วคราวดังกล่าว

ข. การประถมศึกษา จะส่งเสริมให้บุตรหลานชาวเขา
ได้รับการศึกษาจนจบชั้นประถมศึกษาอย่างทั่วถึงกันทุกคน โดยจะเพิ่มและขยาย
โรงเรียนในเขตพื้นที่ใหม่จำนวนเพียงพอ

ค. การศึกษาผู้ใหญ่ จะส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา
ชาวเขาผู้ใหญ่ในเรื่องการอาชีพ การอ่าน การเขียน การสุขศึกษา ฯลฯ

ง. การศึกษานอกโรงเรียน จะส่งเสริมสนับสนุนให้ชาว
เขาได้รับความรู้และข่าวสารที่มีสาระในการอาชีพ การศึกษา การอนามัย
โดยการฉายภาพยนตร์และภาพนิ่ง ทางบทความและทางสถานีวิทยุกระจาย
เสียงชาวเขา

2.4 จะจัดระบบและดำเนินการสอนภาษาไทยให้ชาวเขาสามารถ
พูดและเข้าใจภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานพัฒนาและสงเคราะห์
ชาวเขาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 จะพัฒนาชาวเขารุ่นใหม่ ให้มีความรู้ความสามารถ มีความ
ขันขันแข็งในการประกอบอาชีพ และมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมตลอดจน
เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

2.6 ในด้านสวัสดิการของครู จะจัดให้มีบ้านพักและความสะดวก
สบาย เพื่อเสริมให้ครูมีกำลังใจและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

2.7 จะจัดทำตำราขึ้นพื้นฐานและแบบเรียนคู่มือครู ในระดับ
ประถมศึกษาไว้ให้บุตรหลานชาวเขาได้ขุม หรือใช้เพื่อการศึกษาเล่าเรียน
และให้ความช่วยเหลือในสิ่งอื่นที่จำเป็นต่อการศึกษาคู่มือครู สำหรับ
นักเรียนที่เรียนดีและมีความประพฤติดี ก็จะจัดหาทุนให้ไปเรียนต่อระดับสูงใน
สาขาวิชาต่าง ๆ ที่ตรงกับความถนัดของนักเรียน และความต้องการของแผน
การพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา

2.8 จะร่วมมือกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิด ในการส่งเสริมความรู้
ความคิด ทักษะ และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการทำงานให้แก่บุตรหลานชาวเขา
โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร เน้นหนักไปในด้านการศึกษา การปรับปรุงที่
อยู่อาศัย และการอนามัย

2.9 จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรมครูที่สอนโรงเรียน
ชาวเขา ให้มีความรู้เกี่ยวกับชาวเขา นโยบาย โครงการ และการดำเนินงาน

พัฒนาและส่งเสริมเยาวชนเขา อันจะเป็นประโยชน์ในการสอนลูกหลานของ
เขา เขาคามแผนพัฒนาและส่งเสริมเยาวชนเขา

๒.๑๐ ในการส่งเสริมการศึกษาดังกล่าว จะได้จัดหางบประมาณ
และขอความช่วยเหลือจากทางประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และมูลนิธิ
ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการสร้างอาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ พุทธการ
ศึกษา และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษาเขาได้ประสบผล³

3. การทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กเขา

จากนโยบายการพัฒนาการศึกษาของเขาเขาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการ
ส่งเสริมให้โรงเรียนชั่วคราวตามหมู่บ้านต่าง ๆ นั้น ทำให้มีการทดลองฝึกอบรม
ครูช่วยสอนเด็กเขาขึ้น เพราะกรมประชาสงเคราะห์ยังขาดแคลนครูที่จะทำ
หน้าที่สอนตามโรงเรียนชั่วคราวในหมู่บ้านเขาเขาเผ่าต่าง ๆ การให้เจ้าหน้าที่หรือ
ครูที่รับขึ้นไปสอนก็ไม่ประสบผลเท่าที่ควร เนื่องจากความเป็นอยู่บนภูเขายากลำบาก
เขาเขามีหลายเผ่าหลายภาษา และส่วนใหญ่ไม่เข้าใจภาษาไทย เจ้าหน้าที่และครู
ที่รับมาพูดภาษาเขาเขาไม่ค่อยได้ การเรียนการสอนจึงมีอุปสรรค นอกจากนี้ยังขาด
แคลนเทคนิควิธีสอน และหนังสือแบบเรียนที่เหมาะสมกับเด็กเขาเขาในระดับประถม
ศึกษาคด้วย

กรมประชาสงเคราะห์จึงเห็นสมควรให้มีการฝึกอบรมครูช่วยสอนเขาเขา
ขึ้น โดยการคัดเลือกเขาเขาที่มีความรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป เข้ารับการฝึกอบรม
วิชาสามัญและวิชาครูเบื้องต้น เป็นระยะเวลา 3 เดือน เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว
กรมประชาสงเคราะห์จะคัดเลือกเขาเขาที่มีความสามารถอยู่ในขั้นที่น่าพอใจเป็นครู
ช่วยสอนทำหน้าที่สอนตามโรงเรียนชั่วคราวในหมู่บ้านที่มีเขาเขาเผ่าเดียวกันกับครูช่วย
สอนต่อไป

กรมประชาสงเคราะห์ได้ขอความร่วมมือจากแผนกวิชาประถมศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการดำเนินการฝึกอบรมครูช่วยสอนเขาเขา

³กรมประชาสงเคราะห์, เรื่องเดิม, หน้า 5-7.

แผนกวิชาประถมศึกษา จึงได้วางเป็นโครงการวิจัยขึ้นเรียกว่า "โครงการทดลองฝึก
 อบรมครูช่วยสอน เด็กชาวเขา" โครงการนี้เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2515 เป็นต้นมา
 โดยแผนกวิชาประถมศึกษาได้จัดคณะผู้วิจัยอันประกอบด้วยคณาจารย์ของแผนกวิชาและ
 นิสิตปริญญาโทของแผนกวิชาเป็นผู้ช่วยวิจัย คณาจารย์ผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรพิเศษ
 สำหรับการฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขา ทั้งสื่อแบบเรียนวิชาต่าง ๆ สำหรับนักเรียน
 ชาวเขา และให้นิสิตปริญญาโทของแผนกวิชาจัดสร้างคู่มือครู และช่วยสร้างแบบสอบ
 แบบประเมินผลต่าง ๆ ภายใต้การควบคุมและแนะนำของคณาจารย์ผู้วิจัย ตลอดจนให้
 นิสิตปริญญาโทผู้เข้าร่วมโครงการ ทำหน้าที่เป็นวิทยากรผู้ฝึกอบรมตลอดระยะเวลา 3
 เดือน และวิทยากรแต่ละคนจะทำหน้าที่เป็นผู้วิจัยเฉพาะวิชาแต่ละวิชาด้วยการดำเนินการ
 การฝึกอบรมกระทำกันระหว่างวันที่ 30 ตุลาคม ถึงวันที่ 31 มกราคม ของทุกปีการ
 ศึกษา

การทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขาได้กระทำมาแล้ว 3 รุ่น ตั้งแต่ปีการ
 ศึกษา 2515 รุ่นแรกผลิตครูช่วยสอนชาวเขาได้ 57 คน รุ่นที่ 2 ผลิตได้ 55 คน และ
 รุ่นที่ 3 ผลิตได้ถึง 80 คน การฝึกอบรมทั้ง 3 รุ่นนั้นจัดใหม่ขึ้น ณ ศูนย์พัฒนา และ
 สงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน การฝึกอบรมที่ผ่านมานั้น
 มักไปในการให้ความรู้วิชาสามัญ (คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, สังคมศึกษา, ภาษา
 ไทย, สุขศึกษาและ พลศึกษา) และความรู้ด้านวิชาชีพเบื้องต้นควบคู่กันไป จัดให้มี
 การทดลองสอนในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ การฝึกสอนอย่างจริงจังใช้เวลาเพียง
 ประมาณ 2 สัปดาห์ โดยให้ผู้รับการฝึกอบรม ฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของ
 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งสอนเด็กชาวเขา 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสังวาลย์วิทยา
 และโรงเรียนบ้านแม่อาย ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 การฝึกสอนนี้ประสบปัญหาที่ว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีหลายเฒ่า นักเรียนชาวเขากับครูฝึก
 สอนก็ไม่เฒ่าเฒ่าเดียวกัน บางครั้งจึงไม่สามารถจะสื่อความหมายให้เข้าใจกันได้อย่าง
 แจ่มแจ้ง อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า

การผลิตครูชาวเขาให้กลับไปสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านของตน
 เองได้ผลดีหลายประการ เช่น ไม่มีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย อาหารการกินการ

สื่อความหมายกับนักเรียนและชาวบ้าน ครูมีกำลังใจในการทำงานเพราะทำงานในถิ่นทุรกันดารซึ่งมีแต่ญาติพี่น้องของตน ตลอดจนมีผลทำให้เขาเห็นความสำคัญของการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ครูช่วยสอนชาวเขาที่ได้รับการฝึกอบรมสำเร็จไปแล้ว ให้ออกปฏิบัติงานในหมู่บ้านหลักและในโรงเรียนชั่วคราวของกองส่งเคราะห์ชาวเขาอย่างไคผลดี ทำให้ใหม่ความทองของการครูช่วยสอนเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอและทันกับการขยายตัวของหมู่บ้านหลัก⁴

ในการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขานี้ นอกจากกองส่งเคราะห์ชาวเขา จะได้รับความร่วมมือในคำปรึกษาจากแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ยังได้รับความร่วมมือจากองค์การยูนิเซฟซึ่งเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในโครงการนี้และในการฝึกอบรมทั้งหมดด้วย

4. เป้าหมายการฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขารุ่นที่ 4

การทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขารุ่นที่ 4 ของปีการศึกษา 2518 นี้ แผนกวิชาประถมศึกษามุ่งที่จะให้เจ้าหน้าที่พัฒนาและส่งเคราะห์ชาวเขาทางด้านการศึกษาของกองส่งเคราะห์ชาวเขาได้รวมเป็นวิทยากรผู้ฝึกอบรมใหม่มากยิ่งขึ้น จนกว่าจะสามารถดำเนินการได้เองทั้งหมดในโอกาสต่อไป เพราะจากการทดลองฝึกอบรมเท่าที่ผ่านมาได้ผลดี และได้มีการปรับปรุงหลักสูตร หนังสือแบบเรียน คู่มือครู แบบสอบ แบบประเมินผล และเทคนิควิธีในการฝึกอบรม จนเกือบจะครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ดังนั้นแผนกวิชาประถมศึกษาจึงส่งนิสิตปริญญาโทของแผนกมาเป็นวิทยากรน้อยลง โดยส่งนิสิตปริญญาโทเพียง 4 คน เพื่อทำการวิจัยในวิชาต่าง ๆ 4 วิชาคือ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา วิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) และวิชาภาษาไทย (อ่าน-เขียน) ทางกองส่งเคราะห์ชาวเขาก็ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ทางด้านการศึกษาร่วม 5 คน มาร่วมเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมครั้งนี้ โดยรับผิดชอบโดยตรงในการฝึกอบรมวิชาวิทยาศาสตร์และสุขศึกษา

⁴แผนกวิชาประถมศึกษา, คณะครุศาสตร์, รายงานการวิจัยเรื่องการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขารุ่นที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: หน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 6.

และช่วยนิสิตปริญญาโทฝึกอบรมในวิชาคณิตศาสตร์และสังคมศึกษาด้วย

เป้าหมายอีกประการหนึ่งคือ แผนกวิชาประถมศึกษามองเห็นความสำคัญของการฝึกสอน เพื่อเตรียมรับสภาพการณ์อันแท้จริง เมื่อผู้รับการฝึกอบรมออกไปปฏิบัติหน้าที่ของตน การฝึกอบรมครั้งนี้จึงเน้นหนักในด้านการฝึกสอนมากยิ่งขึ้น และเพื่อการฝึกสอนได้ผลดี จึงส่งผู้รับการฝึกอบรมไปฝึกสอนในโรงเรียนชั่วคราวต่าง ๆ ตามหมู่บ้านที่มีชาวเขาเผ่าเดียวกับผู้รับการฝึกอบรม ด้วยเหตุนี้จึงได้เปลี่ยนสถานที่ทำการฝึกอบรมเสียใหม่ โดยทำการฝึกอบรม ณ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพราะจังหวัดนี้มีชาวเขาครบทุกเผ่า และมีโรงเรียนชั่วคราวเพียงพอที่จะให้ทำการฝึกสอนได้เต็มที่ นอกจากนี้ครูฝึกสอนยังจะได้ครูช่วยสอนซึ่งเป็นผลิตผลจากการฝึกอบรมรุ่นก่อน ๆ เป็นครูพี่เลี้ยงอีกด้วย

ในการฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าร่วมโครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทำหน้าที่เป็นวิทยากรผู้ฝึกอบรมวิชาฟังและพูดภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาสำคัญวิชาหนึ่ง เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย การให้ชาวเขาได้เรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจนสามารถติดต่อสื่อสารกับชาวเขาเผ่าอื่น ๆ และคนไทยส่วนใหญ่ได้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจกันเป็นอันดีในระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่ในประเทศ และยังช่วยสร้างความรู้สึกว่าเป็นพลเมืองของประเทศไทยให้แก่ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ด้วย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ในหัวข้อเรื่อง "การสร้างแบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทยโดยเน้นทักษะการสอนเฉพาะอย่างในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง และปีที่สองสำหรับครูช่วยสอนชาวเขา" ทักษะการสอนเฉพาะอย่างในที่นี้หมายถึงทักษะการสอนฟังและพูดภาษาไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดลองวิธีสอนฟังและพูดภาษาไทย โดยใช้แนวการฝึกหัดครูตามหลักสูตรพิเศษของโครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เพื่อสร้างแบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย โดยเน้นทักษะการฟังและพูดในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและปีที่สองสำหรับครูช่วยสอนชาวเขา
3. เพื่อนำแบบจำลองการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ในการฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขาให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติที่ดีในการสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) แก่เด็กชาวเขา และประเมินผลความเข้าใจของผู้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาในแบบจำลองการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมได้ฝึกทักษะการสอน เฉพาะอย่างในวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) และนำไปทดลองสอนแก่เด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ
5. เพื่อเป็นแนวทางในการสังเกตการสอนของผู้รับการฝึกอบรมในการออกฝึกปฏิบัติ และประเมินผลความเข้าใจในด้านความรู้ ทักษะการสอนและทัศนคติของผู้รับการฝึกอบรม

สมมติฐานของการวิจัย

1. การฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขาโดยใช้หลักสูตรพิเศษ และแบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทยที่สร้างขึ้น จะทำให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้และทักษะการฟังและพูดภาษาไทยเพิ่มขึ้น และมีความสามารถในการสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) แก่เด็กชาวเขา โดยความรู้และความสามารถดังกล่าวก่อนและหลัง การฝึกอบรมมีความแตกต่างกัน
2. สัมฤทธิ์ผลทางด้านวิชาการมีความสัมพันธ์ เชิงนิมิต (Positive) กับความสามารถในการสอน
3. สัมฤทธิ์ผลทางด้านวิชาชีพมีความสัมพันธ์ เชิงนิมิต (Positive) กับความสามารถในการสอน
4. ผู้รับการฝึกอบรมมีความเข้าใจเนื้อหาในแบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) โดยความเข้าใจดังกล่าวก่อนและหลังการฝึกสอนมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่กองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ เป็นผู้คัดเลือกมาจำนวน 61 คน มีอายุระหว่าง 16-30 ปี อายุเฉลี่ย 20.79 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุ 3.41 ปี
2. หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นหลักสูตรพิเศษที่สร้างขึ้นสำหรับผู้รับการฝึกอบรมโดยเฉพาะ ในโครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา
3. แบบสอบที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบที่ใ้สร้างขึ้นและได้ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว
4. การฝึกอบรมวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) ครั้งนี้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งถึงเจ็ด
5. แบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทยที่สร้างขึ้น เน้นเฉพาะทักษะการสอนฟังและพูดในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง และปีที่สอง และสำหรับครูช่วยสอนชาวเขาโดยเฉพาะ
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2518 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2519 รวม 3 เดือน การฝึกอบรมแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ในครั้งแรกให้การฝึกอบรมภาคทฤษฎี ศึกษาแบบจำลองการสอน แบบเรียนและหลักวิชาครูเบื้องต้น ตลอดจนมีการทดลองสอนในชั้นเรียนด้วย สำหรับในครั้งภาคหลังนั้น ให้ผู้รับการฝึกอบรมออกฝึกสอนตามโรงเรียนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ภายใต้การนิเทศของวิทยากรผู้ฝึกอบรมอย่างใกล้ชิด
7. สถานที่ทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถานที่ต่าง ๆ ดังนี้
  - 7.1 การอบรมภาคทฤษฎี ใ้กระทำที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
  - 7.2 โรงเรียนที่ส่งผู้รับการฝึกอบรมออกฝึกสอนแบ่งออกเป็น 4 เขตใหญ่ ๆ คือ

ก. เขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ได้แก่โรงเรียน
นิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา (ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด) โรงเรียน
บ้านห้วยसान (เผ่าอีกอ) โรงเรียนบ้านอาโยะใหม่ (เผ่าอีกอ) และโรงเรียนบ้าน
ผาเคือ (เผ่าเย้า)

ข. เขตปฏิบัติการบ้านยางคำ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย
ได้แก่โรงเรียนบ้านยางคำ (เผ่ากะเหรี่ยง) และโรงเรียนบ้านยางกลาง (เผ่า
กะเหรี่ยง)

ค. เขตปฏิบัติการบ้านห้วยโต้ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด
เชียงราย ได้แก่โรงเรียนบ้านห้วยโต้ง (เผ่ากะเหรี่ยง) และโรงเรียนบ้านห้วยหินลาด
(เผ่ากะเหรี่ยง)

ง. เขตปฏิบัติการบ้านเล้าชี่ก้วย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ได้แก่โรงเรียนบ้านเล้าชี่ก้วย (เผ่าเย้า) โรงเรียนบ้านจะพือ (เผ่ามูเซอ) และโรงเรียน
บ้านปางสา (เผ่าลีซอ, มูเซอ และ จีนฮ่อ)

รวมโรงเรียนที่ผู้รับการฝึกอบรมออกฝึกสอน 11 โรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ทั้งในด้านความเป็นอยู่
ประเพณีและวัฒนธรรมจากเอกสารและรายงานการวิจัย
2. เดินทางไปสำรวจสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของชาวเขา บริเวณศูนย์
พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
3. ศึกษาหลักสูตรพิเศษสำหรับการอบรมครูช่วยสอนชาวเขา พุทธศักราช
2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะ
หลักสูตรวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) และวิชาครูเบื้องต้น
4. ศึกษาแผนสร้างแบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กชาวเขาและหนังสือแบบ
เรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา ตลอดจนคู่มือครูวิชา

ภาษาไทย (ฟัง-พูด) และบทฝึกพูดประกอบการสอนที่ได้มีผู้สร้างไว้ในกรอบกรม
 ช่วยสอนชาวเขารุ่นก่อน ๆ

5. ศึกษาการเขียนแบบจำลองการสอนจากเอกสารและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง
6. ศึกษาทฤษฎีและหลักการสอน ตลอดจนรวบรวมกิจกรรมการสอน เพลง และเกม ที่จะนำไปใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด)
7. สร้างแบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย โดยเน้นทักษะการสอนฟัง และพูดสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและปีที่สอง เพื่อนำไปทดลองใช้ในการฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขา โดยใช้หลักและเทคนิควิธีการสอนของโครงการนี้
8. เข้าร่วมฟังการบรรยายวิชาวาทการ โดยศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล สำหรับนิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) แก่ผู้รับการฝึกอบรม
9. ศึกษาและปรับปรุงแบบสอบต่าง ๆ ที่แผนกวิชาประถมศึกษาได้สร้างขึ้น เพื่อนำไปใช้วัดความรู้ของผู้รับการฝึกอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม
10. สร้างแบบประเมินผลความเข้าใจเนื้อหาในแบบจำลองการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
11. ทดลองสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) แก่ผู้รับการฝึกอบรมตลอดเวลา 3 เดือน โดยใช้หลักการและเทคนิคตามแบบของโครงการนี้
12. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในด้านวิชาการ (วิชาฟังและพูดภาษาไทย) และวิชาครู เบื้องต้นก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยการทดสอบค่าที (t-test)
13. ประเมินผลความเข้าใจของผู้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาในแบบจำลองการสอน โดยเปรียบเทียบความเข้าใจดังกล่าวก่อนและหลังการฝึกสอนด้วยการทดสอบค่าที (t-test)
14. วิเคราะห์ความเข้าใจของผู้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาแต่ละเรื่อง ในแบบจำลองการสอน โดยการหาค่ามัธยิมเลขคณิต (Arithmetic mean)

ความจำกัของการวิจัย

ตัวอย่างประชากรที่เป็นตัวทดลอง มีความแตกต่างกัน ทั้งพื้นความรู้วิชาสามัญ ภาษา ประสพการณ์ และอายุ เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถสุ่มตัวอย่างประชากรได้เอง และ ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่ได้รับการศึกษาถึงระดับ ป.4 และ ป.7 ตามจังหวัดต่าง ๆ มีน้อยมาก กองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์จึงได้คัดเลือกให้ตามความประสงค์ของ โครงการทดลองของแผนกวิชาประถมศึกษาและตามเกณฑ์ของกองส่งเคราะห์ชาวเขา เพื่อ สะดวกในการบรรจุเขาเป็น ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเคราะห์ชาวเขาคำนการศึกษ ทำหน้าที่ครู ช่วยสอนตามโรงเรียนชั่วคราวต่อไป

ขอตกลง เบื้องตน

1. ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ควรมีทักษะในการฟังและพูดภาษาไทย ไม่แตกต่างกัน และไม่มีประสพการณ์ในการสอนมาก่อน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกอย่างสามารถใช้ฝึกอบรมตัวอย่างประชากร ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
3. แบบสอบวิชาฟังและพูดภาษาไทยและวิชาครู เบื้องตนก่อนและหลังการฝึก อบรมมีความแม่นยำตรง เจิง เนื้อหา และครอบคลุมเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนที่สร้างขึ้นตาม หลักสูตรพิเศษของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. การฝึกสอนของผู้รับการฝึกอบรมในวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) ให้ใช้แบบ จำลองการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เท่านั้น

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

คานการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา

1. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่จะไปสอนตามโรงเรียนชั่วคราวในหมู่บ้าน

ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ได้ทันการ

2. ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการนี้ จะได้รับความรู้ทางด้านวิชาการ ศึกษา เทคนิควิธีสอน ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมที่ดีในวิชาภาษาไทย และนำความรู้ที่ได้รับครั้งนี้ไปใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) แก่เด็กชาวเขาได้

3. ใต้เอกสารที่จะเป็นคู่มือครูสำหรับครูช่วยสอนชาวเขาเพิ่มขึ้นนั้นคือ "แบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย โดยเน้นทักษะการสอน ฟังและพูด ในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและปีที่สอง" สำหรับครูช่วยสอนชาวเขา

4. ช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้มารับการฝึกอบรมซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่มาจากหมู่บ้านชาวเขาทั่วประเทศ เป็นการเสริมสร้างทัศนคติของความเป็นพลเมืองของประเทศเดียวกันยิ่งขึ้น

5. ช่วยให้เกิดความตื่นตัวในหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการฝึกอบรมครั้งนี้ สนใจที่จะพูดภาษาไทยและใช้ภาษาไทยในการติดต่อกับชนเผ่าอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น ความรู้สึกแบ่งแยกเชื้อชาติจะค่อย ๆ ลดน้อยลง ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อีกทางหนึ่ง

ด้านการฝึกหัดครูและวงการศึกษาทั่วไป

6. เป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูในด้านการทดลองวิธีสอนภาษาไทยแก่เด็กที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน หรือใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

7. เป็นแนวทางสำหรับการจัดอบรมครูประจำการ เพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่างในระยะเวลาอันสั้น

8. เป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจจะสร้างแบบจำลองการสอนวิชาเดียวกันนี้ จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่สามและปีที่สี่

9. ครูที่สอนภาษาไทย อาจนำแบบจำลองการสอนที่สร้างขึ้นนี้ไปดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) สำหรับเด็กไทยทั่วไปได้

ศัพท์เฉพาะ เรื่องและคำจำกัดความ

1. หลักสูตรพิเศษ หมายถึงหลักสูตรการอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  2. แบบจำลองการสอน (Teaching Model)
"ศาสตราจารย์อ่ำไพ สุจริตกุล ให้คำจำกัดความไว้ว่า แบบจำลองการสอนหมายถึงแบบสร้างหรือโครงร่างที่ใช่เป็นเครื่องแนะนำหรือเป็นแนวสำหรับยึดถือหรือสำหรับนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการสอน โดยผู้สอนสามารถแก้ไข ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมแบบดังกล่าวนี้ให้เหมาะกับบุคคล เวลา และสถานที่"⁵
- สำหรับในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หมายถึง แบบจำลองการสอนวิชาภาษาไทย (ฟัง-พูด) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. บทฝึกพูด หมายถึงบทสนทนาสั้น ๆ ที่ใช้ฝึกทักษะการฟังและพูดภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวเขา
  4. ผู้รับการฝึกอบรม หมายถึงชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่มีพื้นฐานรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป ซึ่งกองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์คัดเลือกมารับการฝึกอบรมในโครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขาเป็นเวลา 3 เดือน และกำลังอยู่ในระหว่างการฝึกอบรม
  5. ครูช่วยสอนชาวเขา หมายถึงผู้รับการฝึกอบรมที่ได้ผ่านการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้ว และกองส่งเคราะห์ชาวเขาได้บรรจุเขาเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาด้านการศึกษาตามระเบียบของทางราชการ และทำหน้าที่สอนตามโรงเรียนชั่วคราวในหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

---

⁵คือปชัย, ดวงแก้ว, "การสร้างแบบจำลองการสอนสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับครูช่วยสอนเด็กชาวเขา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 13.

6. เด็กชาวเขาหรือนักเรียนชาวเขา หมายถึง "เด็กชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตามป่าเขาในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และกำลังอยู่ในวัยเรียน"

7. ครูฝึกสอน หมายถึงผู้รับการฝึกอบรมในขณะกำลังฝึกสอนตามโรงเรียนชั่วคราวในหมู่บ้านชาวเขา ระหว่างการฝึกอบรม

8. ครูพี่เลี้ยง หมายถึงครูช่วยสอนชาวเขาซึ่งสอนอยู่ตามโรงเรียนชั่วคราวที่มีผู้รับการฝึกอบรมไปฝึกสอน และมีหน้าที่ช่วยแนะนำดูแลครูฝึกสอน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
006013
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย